

**Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Kleiryt te Merksplas**



**Liesbet Van den Bruel, Julie Van Roy & Dave Geerts  
Met een bijdrage van Jeroen Adriaensen, Jeska Pepermans en  
Jeroen Verrijckt**



## Colofon

**Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Kleiryte Merksplas**

<b>Initiatiefnemer:</b>	IOK
<b>Projectleiding:</b>	Annelies De Raymaecker & Vanessa Vander Ginst
<b>Leidinggevend archeoloog:</b>	Liesbet Van den Bruel
<b>Auteurs:</b>	Liesbet Van den Bruel Julie Van Roy Dave Geerts Jeroen Adriaensen (J. Verrijckt bv) Jeska Pepermans (J. Verrijckt bv) Jeroen Verrijckt (J. Verrijckt bv)
<b>Foto's en tekeningen:</b>	Studiebureau Archeologie bv (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bv mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bv  
Bietenweg 20  
3300 Tienen  
[www.studiebureau-archeologie.be](http://www.studiebureau-archeologie.be)  
[info@studiebureau-archeologie.be](mailto:info@studiebureau-archeologie.be)  
tel: 0474/58.77.85  
fax: 016/77.05.41

©2021, Studiebureau Archeologie bv

## **Inhoudstafel**

Hoofdstuk 1 Samenvatting van het reeds uitgevoerde onderzoek	3
1.1 Archeologienota	3
1.2 Landschappelijk bodemonderzoek	7
Hoofdstuk 2 Landschappelijk bodemonderzoek	8
2.1 Beschrijvend gedeelte	8
2.1.1 Administratieve gegevens	8
2.1.2 Inleiding	11
2.1.3 Aanleiding van het vooronderzoek	11
2.1.4 Archeologische voorkennis en resultaten bureauonderzoek	11
2.2 Landschappelijk bodemonderzoek	12
2.2.1 Onderzoeksopdracht en vraagstelling	12
2.2.2 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek	13
2.3 Assessmentrapport	14
2.3.1 Assessment vondsten	14
2.3.2 Assessment stalen	14
2.3.3 Conservatieassessment	14
2.3.4 Assessment sporen en structuren	15
2.3.5 Analyse van het landschappelijk bodemonderzoek	15
2.3.6 Beantwoording onderzoeksvragen	15
2.3.7 Datering en interpretaties	16
2.3.8 Verklaring ontbreken archeologisch ensemble en confrontatie resultaten eerder vooronderzoek	17
2.3.9 Kennisvermeerderingspotentieel en aanbevelingen	17
Hoofdstuk 3 Verkennend archeologisch booronderzoek	22
3.1 Beschrijvend gedeelte	22
3.1.1 Administratieve gegevens	22
3.1.2 Aanleiding en onderzoeksopdracht	24
3.1.3 Werkwijze en vraagstelling	24
3.2 Assessmentrapport	27
3.2.1 Aardkundige observaties en vergelijking met de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek	27
3.2.2 Assessment van het vondstmateriaal	28
3.2.3 Assessment van de stalen	28
3.2.4 Conservatie-assessment	28
3.3 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	28
3.4 Bijsturing van het vervolgtraject	29
Hoofdstuk 4 Proefsleuvenonderzoek	30
4.1 Beschrijvend gedeelte	30

4.1.1 Administratieve gegevens	30
4.1.2 Archeologische voorkennis	31
4.1.3 Onderzoeksopdracht	31
4.1.4 Vooropgestelde onderzoeksmethode en -technieken	32
4.1.5 Afwijkingen ten aanzien van de vooropgestelde onderzoeksstrategie en -methodes	32
4.1.6 Afwijkingen t.o.v. de Code van goede praktijk	33
4.2 Assessmentrapport	34
4.2.1 Landschappelijke ligging van het projectgebied	34
4.2.2 Beschrijving van de referentie-bodemprofielen	38
4.2.3 Vergelijking met de resultaten van het landschappelijk en verkennend booronderzoek	42
4.2.4 Beschrijving van de bodemsporen	43
4.2.5 Beschrijving van de vondsten	63
4.2.6 Natuurwetenschappelijke staalnames	65
4.3 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	65
4.4 Impactbepaling van de geplande werken op het bodemarchief	66
4.5 Potentieel op kenniswinst	69
4.6 Beantwoording onderzoeksvragen	69
4.7 Conclusie en afweging vervolgonderzoek	70
Hoofdstuk 5 Programma van maatregelen	74
5.1 Administratieve gegevens	74
5.2 Gemotiveerd advies	76
5.3 Programma van maatregelen voor een opgraving	77
5.3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen	77
5.3.2 Onderzoeksstrategie, methode en technieken	79
5.3.3 Contextgebonden bepalingen	79
5.3.4 Criteria en niet uitvoeren onderzoekshandelingen	80
5.3.5 Kostenraming van de opgraving	80
5.3.6 Noodzakelijke competenties van het opgravingsteam	81
5.3.7 Risicofactoren bij het uitvoeren van het onderzoek	81
5.3.8 Conservatie en langdurige bewaring van het archeologisch ensemble	81
5.3.9 Bewaren of deponeren van het archeologisch ensemble	82
Bibliografie	
Bijlagen Landschappelijk bodemonderzoek	
Bijlagen Verkennend archeologisch booronderzoek	
Bijlagen Proefsleuvenonderzoek	

## **Hoofdstuk 5 Programma van maatregelen**

*Julie Van Roy & Liesbet Van den Bruel*

### **5.1 Administratieve gegevens**

<b>Projectcode:</b>	<b>2021B116</b>
<b>Aanleiding:</b>	De nota werd opgesteld naar aanleiding van een aanvraag tot het bekomen van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden. De totale kadastrale oppervlakte bedraagt ca. 45 559 m <sup>2</sup> . Daarmee valt de vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen 3000 m <sup>2</sup> of meer bedraagt (Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 en de Code van Goede Praktijk).
<b>Erkend archeoloog:</b>	Liesbet Van den Bruel OE/ERK/Archeoloog/2015/00025  Studiebureau Archeologie bv OE/ERK/Archeoloog/2015/00002
<b>Actoren:</b>	Liesbet Van den Bruel (veldwerkleider) Julie Van Roy (archeoloog)
<b>Locatie:</b>	Merksplas Kleiryte  Bounding box: punt 1: x = 184 877, y = 227 243 punt 2: x = 185 155, y = 227 598  Gemeente Merksplas, Afd. Merksplas, Sectie I, Percelen 303I, 295E, 296D, 321B, 321G, 321W, 290B en 297D.
<b>Periode uitvoering:</b>	16 februari 2021 en 1 tot 4 maart 2021
<b>Relevante termen:</b>	Proefsleuven, Kempens, middeleeuwen, plaggenbodem, klei-substraat
<b>Bebouwde zones:</b>	Geen



Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Kleiryt te Merksplas

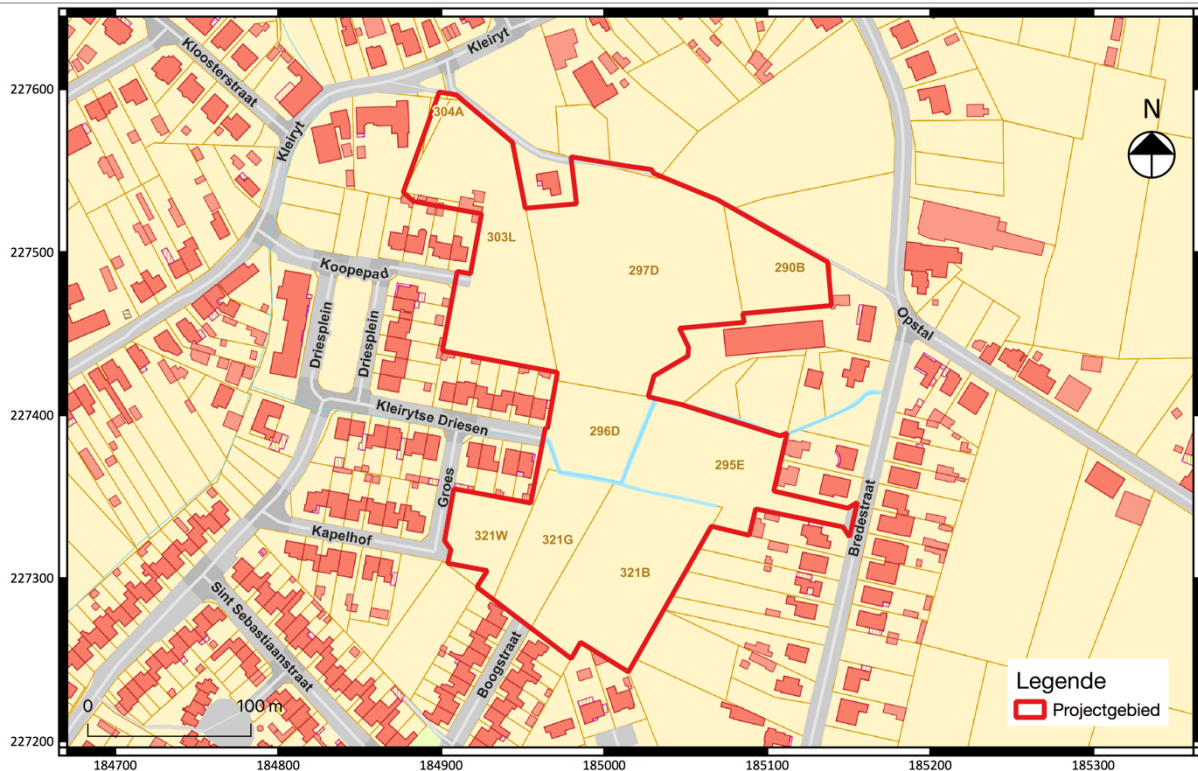


Fig. 5.1: Uittreksel van het kadastrale plan met situering van het projectgebied (©CADGIS).

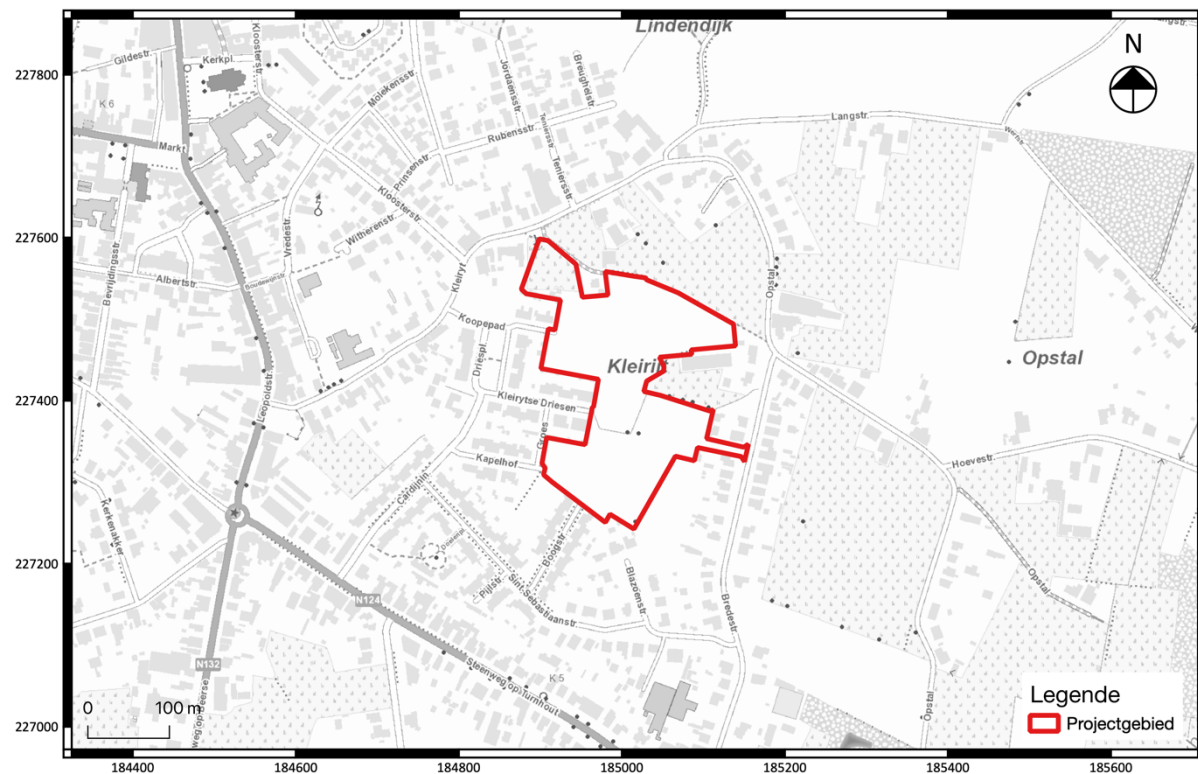


Fig. 5.2: Uittreksel uit de topografische kaart met situering van het projectgebied.

## **5.2 Gemotiveerd advies**

Op basis van het bureauonderzoek werd geconcludeerd dat het projectgebied interessante en relevante archeologische waarden kan bevatten (zowel artefactenvindplaatsen als grondsporensites) vanaf de steentijd. Hierdoor werd een vervolgonderzoek in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek voorgesteld.

Tijdens dit landschappelijk booronderzoek werden geen vondsten aangetroffen. Wel werd op twee locaties een deels intact bodemprofiel aangetroffen. De aanwezigheid van een B-horizont maakte dat er een verkennend archeologisch booronderzoek diende plaats te vinden. Daarom werd rond de positieve boorpunten bijkomend verkennend archeologisch geboord.

Tijdens de verkennende boringen (projectcode 2021C159) werden geen indicaties voor een bewaarde steentijd artefactensite aangetroffen. Hierdoor werd besloten dat een vervolgonderzoek in de vorm van waarderende archeologische boringen of proefputten i.f.v. steentijd niet noodzakelijk is. Wel werd besloten dat er op het volledige terrein nog intacte archeologische niveaus aanwezig kunnen zijn met een potentieel voor bewaarde grondsporensites. Hierdoor werd vervolgens overgegaan tot een vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van een proefsleuvenonderzoek.

Dit proefsleuvenonderzoek (projectcode 2021B116) werd aansluitend uitgevoerd. In totaal werden 33 proefsleuven, aangevuld met negen kijkvensters, gegraven. Hierbij werden 51 sporen geregistreerd die voornamelijk op het noordwestelijke deel van het projectgebied te situeren zijn. Het gaat om paalkuilen, kuilen en greppels, die geassocieerd worden met een nederzettingscontext. Op basis van de aard van de spoorvulling en het vondstmateriaal kunnen de sporen gedateerd worden in de volle / late middeleeuwen. Verder wijzen enkele sporen en vondsten zelfs op een meerperiodensite, waarbij een eerste bewoningsfase zou teruggaan tot de metaaltijden en de middeleeuwse site een (eventueel gefaseerd) verloop kent tot in de nieuwe tijd. Historische kaarten tonen bewoning aan die grenst aan de noordwestelijke hoek van het terrein, hiervan kunnen zich restanten van achtererf-activiteiten of *off site* fenomenen voordoen op het onderzoeksterrein.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan worden geconcludeerd dat verder onderzoek in de vorm van een vlakdekkende opgraving noodzakelijk is voor het noordwestelijke deel van het projectgebied. De locatie van de aangetroffen archeologische sporen beperkt zich namelijk tot twee concentraties ter hoogte van deze sector van het onderzoeksgebied. Voor de afbakening wordt rekening gehouden met de sporendensiteit enerzijds en het landschap (bodem, pedogenetische zones en DHM) anderzijds. De noordoostzijde en de zuidelijke helft van het terrein worden vrijgegeven omwille van het ontbreken van archeologisch relevante waarden.

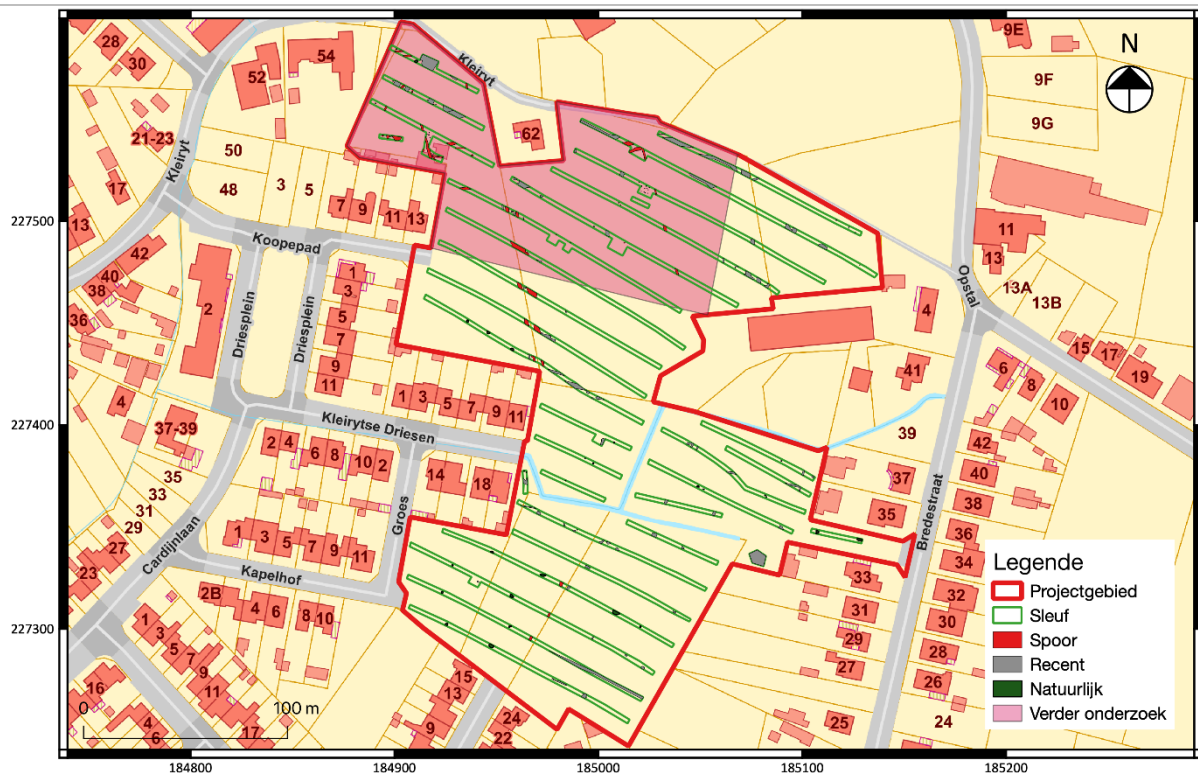


Fig. 5.3: Synthesekaart met aanduiding van de zone die geselecteerd wordt voor een opgraving.

### 5.3 Programma van maatregelen voor een opgraving

#### 5.3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

De vraagstelling van het onderzoek zal gericht zijn op een nederzettingssite uit de volle / late middeleeuwen. Indien archeologische sporen uit andere periodes aanwezig blijken te zijn, verdienen deze dezelfde aandacht. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

#### Landschap

- Wat is de archeologisch relevante geologische en bodemkundige opbouw? In hoeverre is de bodemopbouw intact? Is er sprake van bodemdegradatie en/of erosie, en wat vertelt dit over de intactheid van de sporen?
- Op welke manier zijn de nederzetting en het omliggende cultuurlandschap ingericht (perceelsgreppels, afsluitingen e.d.)? Is er een directe relatie met het landschap?
- Hoe past de vindplaats binnen het regionaal landschap met betrekking tot de onderzochte periodes? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit dezelfde periodes of wijzen de resultaten op een specifieke functie of specifieke omstandigheden binnen de nederzetting?
- Wat zegt de landschappelijke ligging (reliëf, bodemtype, geologische eenheid en afstand tot water) van de archeologische resten over het vroegere landgebruik, gezien in een synchroon en diachroon perspectief?



- Wat is de landschappelijke ontwikkeling van het plangebied en welke paleolandschappelijke processen zijn van invloed geweest op de menselijke activiteit voor, tijdens en na de verschillende vastgestelde fasen van gebruik?

### **Nederzetting**

- Wat is de aard, omvang, datering, ruimtelijke samenhang en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Zijn er verschillende periodes te herkennen binnen het sporenbestand en zo ja, welke?
- Kunnen er per periode diverse fasen in occupatie van het terrein herkend worden?
- In hoeverre kunnen er gebouwplattegronden worden herkend en kunnen er uitspraken worden gedaan met betrekking tot de typen plattegronden en functionele en constructieve aspecten van de gebouwen? Is er sprake van herstelfasen? Zijn er aanwijzingen voor interne organisatie binnen de gebouwen?
- Tot welk type site behoren de structuren (artisaanaal, bebouwing, begraafing,...)?
- Strekt de site zich nog uit naar de aanpalende percelen die niet tot de huidige ontwikkeling behoren, met name het perceel ten noordoosten waarvoor verkavelingsplannen bestaan?
- Wat is de aard van de greppels die tussen percelen 303L en 297D lopen? Gaat het hier louter om perceelsgreppels of eerder om een wegenis?

### **Materiële cultuur**

- Zijn er aanwijzingen voor specifieke activiteiten op deze locatie? Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor?
- Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten? Wat is de conserveringsgraad en de vondstdichtheid?
- Wat kan er op basis van het organische en anorganische vondstmateriaal gezegd worden over de datering van de site en de functie ervan?
- Welke typologische ontwikkeling maakte het aardewerk door in de aangetroffen fasen? In hoeverre zijn (chrono)typologieën met betrekking tot aardewerk en andere materiaalcategorieën uit aangrenzende regio's toepasbaar? Welke overeenkomsten en welke verschillen zijn aanwijsbaar?
- Was er sprake van herkenbare culturele invloeden en uitwisseling van producten vanuit andere gebieden? En zo ja: van waar en welke invloeden? Zijn er ook aanwijzingen voor de oorzaak van deze culturele invloeden (handel, sociaal, politiek,...)? Is dit door middel van gericht specialistisch onderzoek, bijvoorbeeld onderzoek naar aardewerkbaksels, aan te tonen?
- Welke onderzoeken zijn in de toekomst nog mogelijk en wenselijk, op basis van de uitgevoerde assessment van het vondstmateriaal?
- Welke conservatiemaatregelen moeten genomen worden om een goede bewaring en toekomstig onderzoek te garanderen?
- Kan er op basis van het vondstmateriaal onderbouwde uitspraken gedaan worden over de datering en functie van de site?

Het archeologisch onderzoek kan enkel als volledig beschouwd worden als er geen archeologische waarden meer aanwezig zijn binnen het projectgebied. Bovendien dient er voldoende informatie gegenereerd worden om alle onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Alle vondsten en artefacten worden in die mate verpakt en geconserveerd dat een degelijke bewaring gegarandeerd blijft.

### 5.3.2 Onderzoeksstrategie, methode en technieken

In totaal wordt voor een oppervlakte **ca. 13.500 m<sup>2</sup>** een vlakdekkend onderzoek geadviseerd, volledig uitgevoerd conform de bepalingen in de Code van Goede Praktijk 4.0. Het betreft een site zonder complexe verticale stratigrafie. Het archeologisch vlak kan gesitueerd worden op een diepte tussen 40 en 70 cm onder het huidige maaiveld.

Het staat de erkende archeoloog vrij om te bepalen of de opgraving zal gebeuren in één of meerdere opgravingsputten. De omvang van iedere put/ieder vlak is dusdanig dat er een goed ruimtelijk inzicht is en dat alle plannen naadloos aansluiten tot één overzichtelijk plan van het hele terrein. De omvang laat ook toe om een overzicht van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren te bekomen, zonder deze te lang aan degradatie bloot te stellen. Wanneer structuren gedeeltelijk buiten het vlak van de aangelegde werkput liggen, dient de werkput uitgebreid te worden om de structuren in één geheel te kunnen onderzoeken. Gezien de grootte/vorm van de geselecteerde zones, zal de aanleg van verschillende werkputten noodzakelijk blijken.

De archeologische opgraving wordt enkel uitgevoerd in omstandigheden die toelaten om de handelingen uit de Code van Goede Praktijk uit te voeren op de wijze zoals ze daarin beschreven zijn en die bovendien geen schade veroorzaken aan archeologische sporen of vondsten. Er worden maatregelen genomen om overlast door regen- en of grondwater tegen te gaan. Voorafgaand aan het onderzoek wordt het peil van de grondwatertafel bepaald. Tijdens het vooronderzoek werd de grondwatertafel meermaals bereikt. Ook oppervlaktewater afkomstig van smeltende sneeuw/ijs en regenval vormde een groot probleem op het terrein. Daarom wordt aangewezen om de vlakdekkende opgraving uit te voeren in een droge periode (bij voorkeur in de zomer) van het jaar. Waterputten en andere diepe sporen worden met bemaling opgegraven indien de onderkant van de sporen zich meer dan 30 cm onder de huidige grondwatertafel bevindt. Om hierover uitsluitsel te krijgen wordt de diepte door middel van een grondboring bepaald. Bij de plaatsing van bemaling wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de aanwezigheid van het bodemarchief en de op te graven zones. Vanwege de zeer natte omstandigheden op het terrein is de kans reëel dat bronbemaling noodzakelijk zal zijn bij het vlakdekkend onderzoek.

De veldwerkleider bepaalt vooraf of constructies of vegetatie moeten verwijderd worden om het onderzoek te kunnen uitvoeren. Hij bepaalt de randvoorwaarden waaraan deze handelingen moeten voldoen om geen schade toe te brengen aan eventueel archeologische sporen en vondsten en begeleidt indien nodig deze handelingen.

### 5.3.3 Contextgebonden bepalingen

Aangezien tijdens het proefsleuvenonderzoek slechts een percentage van het projectgebied werd onderzocht, bestaat de mogelijkheid dat bepaalde sporen zoals waterputten, beerputten of silo's wel aanwezig zijn maar niet aangesneden werden.

Er werden greppels en grachten aangetroffen tijdens het vooronderzoek. Tijdens het onderzoeken van grachten dienen voldoende profielen te worden gemaakt. Bijzondere aandacht gaat hierbij naar monsternamen voor natuurwetenschappelijk onderzoek. Ondiepe grachten worden volledig uitgegraven waarbij eventuele vondsten worden geregistreerd. Bij omvangrijke grachten wordt de vulling onder toezicht van de veldwerkleider machinaal verwijderd. Na het verwijderen van de vulling dient speciale aandacht te worden besteed aan het herkennen en registreren van houten en andere structurele elementen, die deel uitmaken van zowel de bouw als de werking van de gracht. Voorts wordt de nodige aandacht besteed aan restanten van bruggen en bouwwerken die aan de gracht grenzen. Op zulke plaatsen worden bijkomende monsters genomen voor natuurwetenschappelijk onderzoek.

Indien er vondstrijke sporen worden aangetroffen, wordt bekeken of het nuttig kan zijn om een monsternamen in te zamelen voor natuurwetenschappelijk onderzoek. Indien nodig kan een natuurwetenschapper de veldwerkleider adviseren over de strategie en technieken voor staalname en komt hij wanneer nodig ter plaatse voor advies en gespecialiseerde handelingen.

Bij het aantreffen van waterputten, beerputten, silo's en/of diepe afvalputten wordt bijzondere aandacht besteed aan de monsternamen voor natuurwetenschappelijk en dateringsonderzoek. Bij het couperen van waterputten wordt er op gelet dat de volledige waterput met insteekkuil wordt gecoupeerd, rekening houdend met de veiligheid van het personeel en de stabiliteit van te behouden constructies grenzend aan de op te graven zone.

Bij alle grote coupes wordt naast het spoor zelf ook de opgravingskuil (de gemaakte kuil tijdens het onderzoek) ingemeten. Deze informatie wordt bezorgd aan de initiatiefnemer. Op deze manier worden eventuele stabiliteitsproblemen vermeden tijdens of na de bouwwerkzaamheden.

#### 5.3.4 Criteria en niet uitvoeren onderzoekshandelingen

Indien bij het veldwerk van de voorgestelde methode wordt afgeweken, op basis van de bekomen inzichten tijdens de uitvoering van het onderzoek, wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportering. Daarnaast moet zeker rekening worden gehouden met veilige werkomstandigheden. Bij onveilige situaties (grondwater/instabiele putwanden/...) heeft de **veiligheid steeds prioriteit op de archeologie**. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de stabiliteit van de omliggende gebouwen, zeker bij het gebruik van bronbemaling. Indien de aanpak dient te worden aangepast tijdens het veldwerk, dienen alle betrokken partijen hiervan op de hoogte te worden gebracht.

#### 5.3.5 Kostenraming van de opgraving

Vooraleer een raming kan gegeven worden met betrekking tot het veldwerk, dient erop gewezen te worden dat deze gebaseerd is op de resultaten van het vooronderzoek. Een grotere of kleinere dichtheid van de sporen en de aanwezigheid van speciale sporen (waterputten, graven, potstalwoningen, ...) heeft een invloed op de accuraatheid van deze raming. Er werd gepoogd een ruime schatting te geven waarbij alle getallen in vermoedelijke hoeveelheden worden gegeven.

Voor de volledige selectie wordt uitgegaan van 30 dagen veldwerk met een leidinggevend archeoloog en drie assistent-archeologen. Binnen dit veldwerk wordt ook het zeven van de zeefstalen en het reinigen van de vondsten gerekend. Binnen de kostenraming wordt voorzien in 2 dagen consult van

specialisten. Hierbij wordt in eerste instantie aan de aanwezigheid van een aardwetenschapper gedacht.

Op uitdrukkelijke vraag van de bouwheer wordt hier geen cijfermatige kostenraming vermeld.

#### 5.3.6 Noodzakelijke competenties van het opgravingsteam

De aangetroffen site dient te worden opgegraven door een team bestaande uit ervaren veldarcheologen. De leidinggevend archeoloog dient over minstens 240 werkdagen opgravingservaring met minstens 160 werkdagen op landelijke sites op zandbodems. Hetzelfde geldt voor de archeoloog-assistent, hij/zij dient minstens 120 werkdagen opgravingservaring te hebben met minstens 80 werkdagen op landelijke sites. Indien tijdens het veldwerk duidelijk wordt dat binnen het opgravingsteam niet de nodige specialisatie aanwezig is, wordt de hulp van externe specialisten ingeroepen (cf. consult specialisten in kostenraming). Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen met betrekking tot het landschap van het terrein wordt steeds de (assistent)-aardkundige ingeschakeld. Indien nodig wordt bijkomende expertise gevraagd bij externe specialisten. Er worden geen extra competenties gevraagd van de veldtechnici.

Bij de uitwerking van de resultaten van de opgraving en de rapportage hiervan wordt indien nodig ook de hulp ingeroepen van externe specialisten.

#### 5.3.7 Risicofactoren bij het uitvoeren van het onderzoek

Archeologie is *in se* een risicovol beroep. Alle mogelijke maatregelen dienen te worden genomen om op een veilige en gezonde manier te kunnen werken.

#### 5.3.8 Conservatie en langdurige bewaring van het archeologisch ensemble

Archeologische conservatie kent verschillende vormen die in alle fases van het archeologisch onderzoek dienen aanwezig te zijn om het onderzoekspotentieel van de opgegraven objecten ten volle te benutten (CGP 24.1). Zo wordt ervoor gezorgd dat alle nodige voorzorgen genomen zijn om de bewaring van een archeologisch artefact te verzekeren van bij het opgraven tot een eventuele verdere conservatiebehandeling. De artefacten worden bewaard in een gecontroleerde en aangepaste omgeving om eventuele degradatieprocessen te vertragen of stoppen. Indien nodig wordt een conservatie in functie van het onderzoek (alle ingrepen die nodig zijn om zoveel mogelijk informatie uit een archeologisch artefact te halen) of een stabiliserende conservatie (de behandeling die nodig is om een artefact stabiel te kunnen bewaren en hanteren) uitgevoerd.

Op basis van het assessment – en in samenspraak met een conservator – wordt een beslissing genomen met betrekking tot welke ingrepen noodzakelijk en nuttig zijn. De conservator coördineert alle aspecten inzake conservatie tijdens het onderzoek. Hij bepaalt welke aspecten van de conservatie kunnen uitgevoerd worden door hem zelf en welke door andere medewerkers, en hoe dit dient te gebeuren. Ook dient rekening worden gehouden met het vondstassemblage. Indien een groot assemblage van dezelfde artefacten wordt gevonden is het niet in alle gevallen noodzakelijk om alle artefacten te gaan conserveren. In dit geval zal dan een representatief aandeel verder onderzocht en geconserveerd worden.

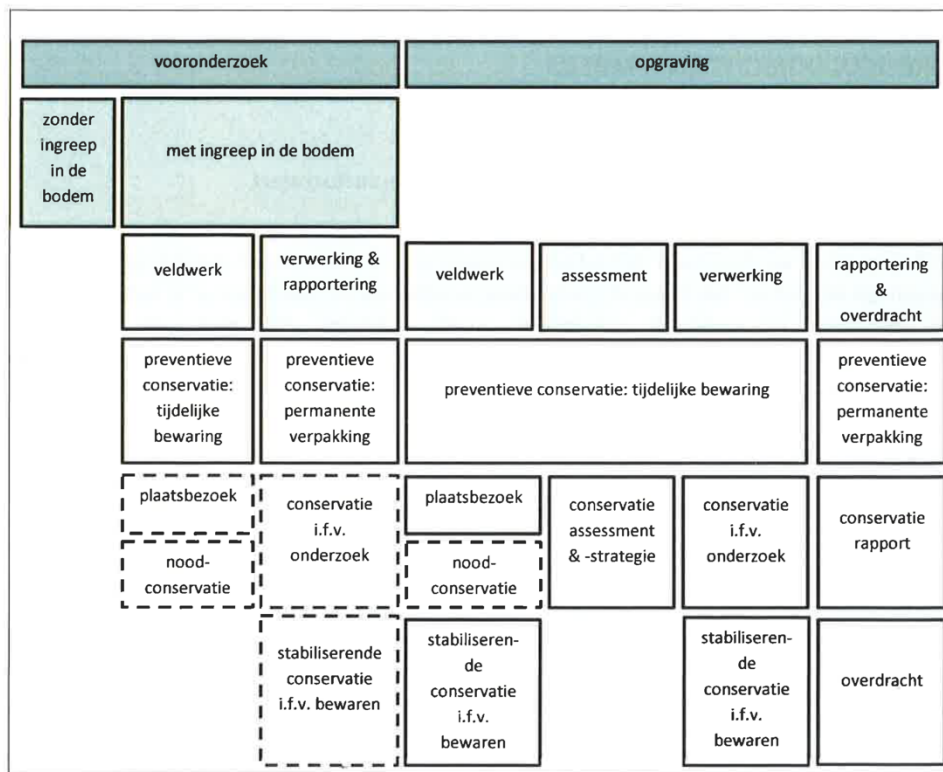


Fig. 5.4: Plaats van conservatie in het archeologisch onderzoek<sup>22</sup>.

### 5.3.9 Bewaren of deponeren van het archeologisch ensemble

Al tijdens het vooronderzoek werd duidelijk dat er zich binnen de grenzen van het onderzoeksgebied een archeologische vindplaats met hoog potentieel bevindt. Het is belangrijk dat het archeologisch ensemble ook na het onderzoek toegankelijk blijft voor wetenschappers uit verschillende disciplines.

Vondsten kunnen in het Provinciaal Archeologisch Depot van de provincie Antwerpen aangeleverd worden. De aanlevervoorwaarden zijn beschikbaar op hun website en/of op aanvraag.<sup>23</sup>

<sup>22</sup> Code van Goede Praktijk: 190.

<sup>23</sup> Provinciaal Archeologisch Depot provincie Antwerpen, Boomgaardstraat 22, 2600 Antwerpen, sofie.scheltjens@provincieantwerpen.be